

Valtuustoaloite 26.1.2015

Wlan-reitittimien turvallinen asentaminen kouluihin ja päiväkoteihin

Langattomien laitteiden ja verkkojen käyttö kouluissa lisääntyy koko ajan. Tähän liittyy myös wlan-tukiasemien kasvava määrä kouluissa. Tavoite nopean ja joustavan langattoman verkon saamiseksi on kirjattu kehittämiskohteeksi sivistystoimialan Tieto- ja viestintätekniikan opetusikäikäytön suunnitelmaan 2012-2016. Suunnitelman on valmistellut Kasvatuksen ja opetuksen Tieto- ja Viestintätekniikka (TVT)-ryhmä. Sen on hyväksynyt Sivistystoimialan johtoryhmä. Itse toteutus tapahtuu osana koko kaupunkiorganisaation kattavaa langattoman verkon WLAN-projektia, josta vastaa kaupungin IT-palvelut.

Kussakin kiinteistössä meillä Turussa Elisa tai sen alihankkija tekee kuuluvuus- ja tarvekartoituksen yhdessä yksikön edustajien kanssa, jonka perusteella laitteet sijoitellaan. Lähtökohtana on, että paras kuuluvuus on siellä, missä laitteita käytetään. Kouluissa tämä tarkoittaa Turussa normaalisti luokkatiloja.

Tietoliikenneyhteyksistä vastaavat viranhaltijat vetoavat siihen, että "laitteet ja asennukset ovat Suomen viranomaisien määräysten mukaisia". Tämä ei kuitenkaan ole itsestään selvää, vaan lasten alistaminen radiotaajuiselle säteilylle on hyvinkin ongelmallista lain ja oikeuden valossa. Ensinnäkin radiotaajuinen säteily on WHO:n vuonna 2011 määrittelemä 2B-luokan karsinogeeni eli mahdollinen syövänaiheuttaja. Tuohon samaan luokkaan 2B kuuluvia ovat myös esimerkiksi bensiini, pakokaasu, lyijy, nikkeli, DDT, kloformi, asetaldehydi tai hitsauskaasu.

Varsinkin jos koko koulupäivän päällä oleva säteilylähde (wlan-tukiasema) sijoitetaan luokkahuoneeseen ja sitä pidetään aina päällä, se rikkoo ympäristöoikeudellista varovaisuusperiaatetta, lasten perusoikeuksia terveyden sekä vanhempien perusoikeuksia vaikuttaa elinympäristöön.

Lisäksi reitittimien asentaminen luokkahuoneisiin voidaan kyseenalaistaa ko. laitteiden käyttöohjeidenkin perusteella, koska niissä sanotaan, että niitä ei saisi sijoittaa esimerkiksi makuuhuoneisiin, ja samoin kuin makuuhuoneessa, lapset viettävät luokassa useita tunteja päivittäin. Esimerkiksi Telewellin langattoman reitittimen käyttöohjeessa sanotaan: *"Langattomat laitteet asennetaan aina mahdollisimman kauas käyttäjistä eikä niitä tule asentaa lasten tai nuorten makuuhuoneisiin.* Näin ollen pitäisi olla itsestään selvää, ettei wlan-tukiasemia sijoiteta luokkahuoneisiin, joissa lapset ja nuoret oleskelevat tunteja päivässä. Tukiasemat on mahdollista sijoittaa myös turvallisemmin esimerkiksi koulujen käytäville. Turussa on tullut esiin jopa niin räikeitä tapauksia, että wlan-tukiasema on asennettu suoraan oppilaan pulpetin yläpuolelle, lähelle oppilaan päätä.

Otettaessa langattomia laitteita kouluissa käyttöön, virkamiehet luottavat laitetoimittajien (kuten Turussa Elisa) tai Säteilyturvakeskuksen (Stuk)

tulkintaan laitteiden lainmukaisuudesta. Asiaa pitää kuitenkin tarkastella myös perusoikeuksien ja varovaisuusperiaatteen kautta, eivätkä kaupalliset toimijat tai Stuk ole tällöin kykene antamaan riittävää kuvaa asiasta. Esimerkiksi jos virkamiehet vetoavat terveydelle aiheutuvan vaaran epävarmuuteen, nimenomaan sellaisessa tilanteessa tulee noudattaa ympäristöoikeudellista varovaisuusperiaatetta, joka on osa voimassa olevaa oikeusjärjestystä, ja edellyttää toimimaan sillä tavoin, kuin vaaraa olisi. WHO:n vuonna 2011 tekemän luokituksen mukaan radiotaajuinen säteily aiheuttaa mahdollisesti syöpää ihmisille, ja tämä luokitus edellyttää viranomaisilta toimia, jotta nykyinen lasten altistaminen lopetetaan, tai jotta sitä ainakin rajoitetaan esimerkiksi sijoittamalla wlan-lähettimet kauemmaksi tiloista, joissa lapset säännöllisesti oleskelevat tai sulkemalla tukiasemat, kun niitä ei käytetä.

Esimerkiksi perusopetuslakimme sisältää varsin selkeäsanaisen vaatimuksen siitä, että kouluympäristö ei saa vaarantaa lasten terveyttä ja turvallisuutta:

-3§: *"Opetus järjestetään siten, että se edistää oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä. -- Opetuksessa tulee olla yhteistyössä kotien kanssa."*

-29§: *"Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön."*

Myös Suomen perustuslain säännökset asettavat korkeita vaatimuksia kansalaisten terveyden suhteen:

-19§: *"Julkisen vallan on edistettävä väestön terveyttä."*

-20§: *"Julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön sekä mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon."*

Tieto WLANin vaarallisuudesta lapsille on saanut lukuisat vastuuntuntoiset päättäjät tekemään langattoman verkon käyttöä rajoittavia ratkaisuja. Euroopan vanhin ja laajin poliittinen yhteistyö- ja ihmisoikeusjärjestö Euroopan neuvosto suositteli vuonna 2011, että jäsenvaltiot käyttävät kouluissa langallista internetverkkoa langattoman sijasta. Lähes 700 000 asukkaan Frankfurt on päättänyt, ettei kaupungin kouluissa käytetä langatonta verkkoa. Baijerin parlamentti suositteli vuonna 2007, ettei osavaltion kouluihin asenneta WLANia. Salzburgin ympäristövirasto suosittelee, ettei kaupungin kouluissa käytetä langatonta verkkoa. Englannissa, Ranskassa ja Kanadassa ovat jotkut koulut purkaneet WLANin terveydellisistä syistä. Samaten Ranskan kansalliskirjasto purki langattoman verkkonsa vuonna 2008. Toivottavasti Turun kaupunki seuraa näiden sivistyneitten tahojen esimerkkiä ja vähintäänkin siirtää wlan-reitittimet pois luokahuoneista.

Näin ollen me allekirjoittaneet valtuutetut ehdotamme, että wlan-reitittimet asennetaan jatkossa muualle kuin luokahuoneisiin tai muihin tiloihin, joissa lapset ja nuoret oleskelevat useita tunteja päivässä ja että luokahuoneissa nyt sijaitsevat reitittimet siirretään pois luokahuoneista ja muista tiloista, joissa lapset ja nuoret oleskelevat useita tunteja päivässä.

Turussa 26.1.2015

Eeva-Johanna Eloranta

